

J ó d a l R ó z s a

Ismerjük meg egymás képzőművészeit!

/ Az Art Limes művészeti folyóirat Képzőművészek a Vajdaságban című számáról

Az *Art Limes* magyarországi művészeti folyóirat 2003-ban indult. Arculatát a bábművészet, a képző- és ipaművészet, valamint a gyermekkönyv illusztráció határozzák meg. Negyedévenként jelenik meg, de megesik, hogy különszámokat is megjelentetve évente öt, vagy hat számmal is büszkélkedhetnek. Sajátosságuk, hogy külföldi szerzőkkel, művészekkel, szakemberekkel is együttműködnek, s lapkiadásán kívül csoportos tárlatokat is sikerrel szerveznek meg – még hozzá határokon átívelve. 2015-ben *Két határon túl* című kiállításuk a lap szerkesztőinek kezdeményezésére, a Kernstok Károly Művészeti Alapítvány és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet együttműködésével valósulhatott meg. Előbb 28 szerbiai-vajdasági képzőművész mutatkozott be a révkomáromi Limes Galériában, majd 26 szlovákiai-felvidéki alkotó Zentán és Szabadkán. Jelenleg a felvidéki fiatal képzőművész generációt bemutató *Art Limes* szám

megszerkesztésén dolgoznak, de tervezik egy újabb, felvidéki és délvidéki művészeket bemutató csoportos tárlat bemutatását is. „*Mindezt azért*” nyilatkozzák a szervezők „*hogy a magyarországi művészeti közélet jobban megismerhesse a vajdasági képzőművészek e generációját. Munkánkhoz nagy segítséget és támogatást nyújtott a Vajdasági Művelődési Intézet, s annak igazgatója, Gondi Martina, valamint a Forum Könyvkiadó Intézet szerkesztője, Brenner J. János. Nélkülük nem realizálhattuk volna tervünket. Köszönjük nekik is, valamint a szervezőknek és az alkotóknak együttműködésüket!*” nyilatkozták.

Ezúttal az *Art Limes* folyóirat legújabb, térségünket érintő sikeres vállalkozásáról számolhatunk be. A folyóirat ugyanis egy teljes számát a vajdasági kortárs képzőművészeknek szentelte! A szám címe: *Kép-tár VIII. Képzőművészek a Vajdaságban*. A XV. évfolyamnak ez a 67-es száma a Nemzeti Kulturális Alap Iparművészeti

Pesti Emma / *Lifkoptikum III.*, 2016

Paszterkó Richárd / *Baba dino*, 2017

Kollégiuma, és a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet támogatásával jelent meg. Kiadója a Kernstok Károly Művészeti Alapítvány, Tatabánya. Főszerkesztője Virág Jenő, szerkesztője Miglinczi Éva.

A kilencvenes években több tízezer fiatal, főleg katonaköteles férfi, majd – idővel többnyire a családja is – hagyta el Szerbiát. Nagy veszteség volt ez minden téren, a művész-társulatokat is beleértve. Emlékszem, milyen problémát jelentett ez például a vajdasági színházakban, ahol kénytelenek voltak a középkorú férfiszerepeket is – kezdőkkel játszani. Ennek ellenére rendületlenül játszottak, még a bombázások idején is. Volt, aki a helyzet javulásakor visszatért, de a többség nem... Azóta sok év telt el, felnőtt egy új generáció. S micsoda öröm: rengeteg közöttük a tehetséges, nagyot álmodni merő, sőt tenni, továbbtanulni, újítani akaró és tudó fiatal. Művészek: íróknak, festőnek, színészek készülők is. Ám, mint Virág Jenő, az *Art Limes* folyóirat főszer-

kesztője nyilatkozta: Magyarországon nem ismerik őket. Azokat sem igen, akik pedig már jó ideje ott élnek és alkotnak. Tematikus számokkal és az őket bemutató tárlataikkal, vitafórumaikkal ezen az áldatlan helyzeten kísérelnek meg segíteni.

A Képzőművészek a Vajdaságban kiadvány 280 oldalán – a szervezők felkérésére – huszonegy (21) Vajdaságban élő, vagy onnan már elszármazott, de a hazai röghöz, s nem utolsó sorban témáival, munkásságával még ezer szállal ide kötődő író, költő, kritikus, művészeti író, irodalomtörténész, műfordító, festő, fotóriporter, szerkesztő, stb. vállalkozott arra, hogy – portrék, esszék, interjúk formájában bemutatson, megszólaltasson huszonkét (22) kortárs, fiatal (vagy éppen középkorú) vajdasági képzőművészt. 2019. május 6-án Szabadkán, 7-én Zentán, 8-án pedig Újvidéken mutatták be ezt a tematikus folyóiratot. Moderátorok Bíró Tímea, Beszédes István és Brenner J. János voltak.

Lak Róbert / *Küzdelem a démonaimmal, 2015*

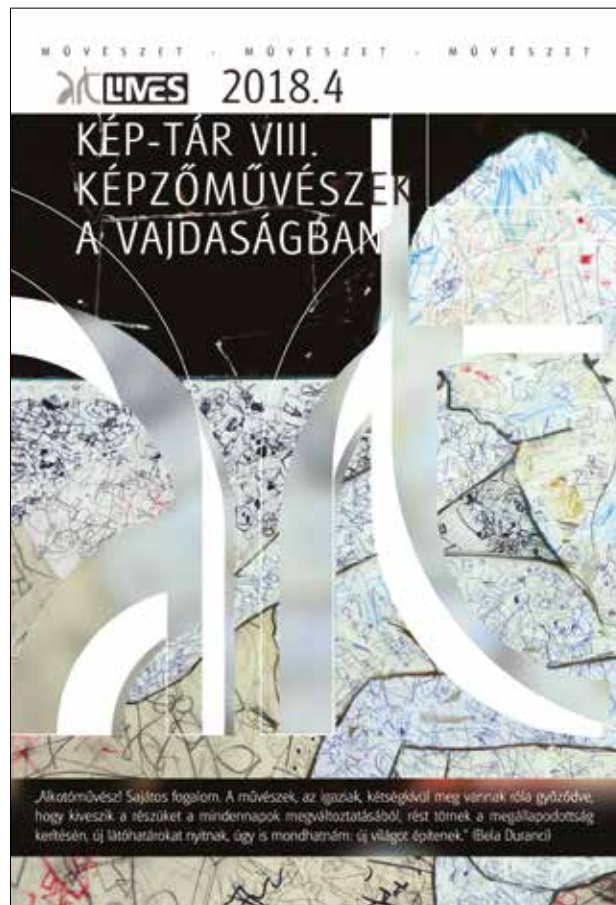
A szerzők: Benedek Miklós, Beszédes István, Dancsó Andrea, Danyi Zoltán, Fehér Dorottya, Fekete J. József, Gyurkovics Virág, Jódal Kálmán, Lábadi Lénárd, Lovas Ildikó, Máriás Endre, Péter László, Sinkovits Péter, Sirbik Attila, Szerda Zsófia, Szombathy Bálint, Orcsik Roland, Tolnai Ottó, Utsi Anikó, Verebes György és Virág Gábor.

A bemutatott képzőművészek: Acsai Györgyi, Ágoston Lóránt, Argyelán Zita, Bicskei Anikó, Blaskó Árpád, Kincses Endre, Kis Endre, Klájó Adrián, Kozma Laura, Lak Róbert, Lázár Tibor, Paszterkó Richárd, Pesti Emma, Ricz Géza, Sagmeister Laura, Soltis Miklós, Tarkó János, Tóth Alisa, Újházi Adrienn, Utcai Dávid, Varga Valentin és Vass Szabolcs.

Persze akad a lapban író, aki több képzőművészt mutatott be, s képzőművész, akivel többen foglalkoztak. Annál is inkább, mert a folyóirat bővelkedik rovatokban, s azokban olykor többször, más-más vetületben, kontextusban felbukkannak ugyanazok a nevek.

A rovatok: Portrégaléria. Ebben a rovatban – portrék, esszék, interjúk formájában – szólatatják meg, mutatják be külön-külön a művészeket.

Könyvek – Illusztrációk. Itt egy-egy szerző egy, vagy több könyv illusztrátorainak munkáit elemzi. Lábadi Lénárd Bicskei Anikó könyvillusztrációval foglalkozik, Benedek Miklós pedig Tóth Alisáéval. Sinkovits Péter viszont már nem kevesebb, mint

Art Limes folyóirat „Képzőművészek a Vajdaságban” lapszám borítója

tizenegy zEtna-kötet illusztrátorait tűzi „*tollhegyre*”. Fekete J. József érdekes, sajátos módszerrel szöveg és kép áthatását, egymást át-meg átszövését vizsgálja két könyv – Beszédes István Híd-díjas Kokon, és Fehér Miklós *Fekete normalitás* című, a Gion Nándor Ifjúsági Regénypályázat nyertesének - példáján.

A Könyvkiadók rovatban ugyancsak Fekete J. József a webmagazinként, egyszemélyes könyvkiadóként, valamint sokoldalú kulturális központként működő zentai zEtnáról értekezik behatóan, Máriás Endre a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet sokoldalú és áldozatos munkájáról ír, Utsi Anikó pedig Virág Gáborral, a Forum Könyvkiadó Intézet igazgatójával beszélget a kiadó múltjáról és egyre sokrétűbbé váló jelenlegi tevékenységeiről: bővülő és esztétikailag is egyre szépülő könyvkiadótáról, megújuló képzőművészeti kismonográfiáiról és albumairól, amelyek olykor - például Maurits Ferenc esetében - egyszerre egyazon sokoldalú szerző irodalmi és képzőművészeti anyagát is tartalmazzák; az általuk kiadott *Híd* folyóiratról, amely szintén közöl kortárs képzőművészettel foglalkozó írásokat, a Híd Kör Art elnevezésű, a Híd körül tömörülő fiatalok tevékeny csoportjáról; hajdani és jelenlegi neves műszaki szerkesztőikről, illusztrátoraikról, Tolnai Ottó készülő délszláv képzőművészekkel foglalkozó esszéinek szerb nyelvű kiadásáról, valamint az általuk évente kiosztandó három meghatározó díjról.

Utcai Dávid / Kozmikus üzenet, 2016

Az Életrajzok című rovat a huszonegy fiatal kortárs vajdasági képzőművész rövid élet- és munkarajzát közli, felsorolva díjait, csoportos és önálló kiállításait, szakmai működését, egyéb fontos szakmai információit, és ami szintén fontos: elérhetőségét, hogy minél zavartalanabban tarthassa társaival és másokkal – esetleges későbbi felfedezőivel, vagy támogatóival – is a kapcsolatot. Mindegyikükről arcképet és néhány többszínnyomású, jellemző művet, illetve reprodukciót közöl az életrajzuk mellett. Egyébként minden rovat, a képzőművészek munkáit elemezve, vagy a velük való beszélgetések adalékaként, illusztrálásaként váltakozva közöl személyenként legalább öt, de olykor nyolc-tíz színes reprodukciót is a szóba kerülő alkotásaikról. Öröm ebben a szemgyönyörködtető, változatos és sokoldalú, igényes kiadványban elmélyedni, lapozgatni, gyönyörködni. S az értő, elmélyült, nagy szakmai igénnyel és hozzáértéssel, máskor meg szinte novellisztikus, könnyed és szellemes észrevételekkel, gondolat-futamokkal élvezetesen, röpködő brillírozással megírt szövegekben búvárkodni, velük együtt szárnyalni.

Kedvcsiholónak csak néhány idézet belőlük: Péter László Kis Endréről szólva: „E nemzedék a jugoszláv háborús tragédia utáni időkben vált »nagykorúvá«, és Sinkovics Ede, Utcai Dávid, Kis Endre, Soltis Miklós, Klájó Adrián... vonulatát képező művészek baráti összetartó, együtttható erejével hatott. Fontos

megemlítenünk, hogy a későbbi években még Tóth József, Ricz Géza, Vass Szabolcs, Varga Valentin és Pécsről Gyuris Róbert... is csatlakoztak hozzájuk. A rendszeres művésztelepi és közös műtermi alkotómunka (a temerini TAKT Tulabarai Tábora, Pécssett a Kisház műterme) összeszokott művészeti csapattá tette őket.” És „A másik ilyen védjegye Pesti Emma képeinek a folyásnyom, a csík, ahogy a cseppek végigfolynak a vásznon, vagyis ahogy a cseppek festenek. Néha lágyan festenek, mint a kilöttyenő tej. Máskor meg sajogva, mint mikor a szálkák mélyebbre mennek, és ömleni kezd a vörös. Ahogy a Feketevers című festményen. Félelmetes, hogy ezen a képen milyen természetes, milyen magától értetődő a vértenger, (Danyi Zoltán). „Milyen lenne egy vidám Maurits Ferenc alkotás? Milyen lett volna egy lány Benes József kép? Milyen lehetett volna egy huncut Bíró Miklós festmény? Mindaz van benne Sagmeister Laura festményeiben. Egyszerre.” (Lovas Ildikó) „Közülük az 1980-ban Szabadkán született Ricz Géza a rangidős. Szegeden képezte magát, ott is élt egy ideig. Volt műterme, kulturált munkakörülmények övezték. Amikor nála jártam, már javarészt túl volt street art festészetének időszakán. Megszokta, hogy nagy falfelületeken dolgozik, később a vásznai is méretesek lettek. Ricz nem tekinthető klasszikus, tősgyökeres graffiti-művésznek, már kezdetben olyan témái voltak, amelyek nem jellemzőek erre az irányzatra. Festő volt

Sagmeister Laura / Test, 2018

a javából, csak éppen a falakon dolgozott táblaképek helyett. Munkáiról egy szociálisan érzékeny egyéniség alkata rítt le indulásakor.” (Szombathy Bálint) Majd: „Egyik képén firka által kócolt-nemezelt rózsaszín vattacukor... Valamint e semmis jeleket írja a lufikra is. Igen, lufikra írni... Teleírt lufik... A Rajzold meg magad 01 című képen ott az egész repertoárja ennek a jelvilágnak, firkaábécének, kótának, sötét pasztás háttér, valami vetülő világos fehér sík, amelyre a kislány akárha ujjával rajzolóna-írná enigmatikus jeleit, mielőtt magát már teleírta-tetováta velük.” (Tolnai Ottó) Valamint: „És akkor itt vannak még a mindenfelé megjelenő űrlények, bionikok, széteső félben lévő, vagy csak részben antropomorf, esetleg csak sejtetett figurák. Hisz az élet konfúzió és paradoxon. És ebben a megsemmisülés felé rohanó világban Tarkó, mint mondja,

mindössze – szemlélő. Akár, mint ahogy egyik festményének alakjához: nem érnek hozzá a szúrós idomok. Ő csak szemlél, és nem ítélkezik.” (Jódal Kálmán) Továbbá: „Ezen vezérvonalak mentén a versek által a költő könyvként képződik meg, lapozni lehet, akár a velvicsia száraz leveleit, mint egy világverset, amelynek a különböző irányú szemlélésére a szövegbe fogott belső versek nyitnak teret. A könyv, mint a költő lenyomata, a lét önmagát kirakó tipográfiája.” (Fekete J. József)

Nagyon hasznos, fontos, hiánypótló és - szép kiadvány a Képzőművészek a Vajdaságban. Mindenkinek, aki kézbe veszi – élményt fog jelenteni. Szakembernek és nem szakembernek egyaránt. Határon inneninek és határon túlinak. Igazuk van a szerkesztőknek: ismerjük meg egymást. Meg kell ismernünk!